

Sytze hoeft het niet te weten

Sytze Pruiksmas is slagwerker, componist en 'muziekdramaturg'. En druk met 'cultuurhonderddagse' Arcadia: bij zeker vijf projecten heeft hij een fikse inbreng. „It giet om nije perspectiven.”

JACOB HAAGSMA

Sytze Pruiksmas kijkt uit het raam in een zitje op de eerste verdieping van het Tryatergebouw. Daar moet hij dezer dagen geregeld zijn, wegens *Under wetter*, de grote locatievoorstelling van dit gezelschap op de ijsbaan van Wergera en op Oerol.

Eigenlijk zou hij die muziek helemaal niet maken. Tatiana Pratley, artistiek leider van Tryater en regisseur van *Under wetter*, had hem gevraagd om te helpen bij de ontwikkeling van het script, als een soort klankbord. Om de inhoud. Tot ze hem de vraag stelde - niet onlogisch bij iemand met zijn achtergrond: wat hoor jij hier eigenlijk bij?

Pruiksmas: „Ik hoorde blazers. Dat wie myn assosjaasje. De Blauhúster Dakkapel, blazers by de ijsbaan.” Maar hij wilde geen orkest, geen ensemble, geen hfabra-eenheid (zoals de 250 muzikanten bij *Conference Of The Birds*, zijn grote voorstelling in Culturele-Hoofdstadjaar 2018).

Hij hoorde trombones, hij wilde trombones. En die komen er. Zes per voorstelling. „In trombone kin glydzje, lykas op it iis. *Glissando's* spylje. En sjonge, mei vibrato, krekt as in cello.”

De zoektocht naar zo'n vijftien trombonisten is begonnen - ze wisselen elkaar af in de pakweg dertig voorstellingen. De Friese hfabra-scene moet ze toch kunnen leveren, al zijn bespelers van dit instrument ook weer niet zo dik gezaaid. Ze komen in ieder geval onder leiding van een toptrombonist, een solist die deze amateurs op sleeptouw kan ne-

Contrabastrombone

Brandt Attema, oorspronkelijk uit Leeuwarden, kreeg een flink deel van zijn muzikale vorming bij brassband De Bazuin Oenkerk. Vervolgens vloog hij uit om zich te ontwikkelen tot specialist op de bastrombone. Hij beheerst ook de contrabastrombone: nog groter, nog lager, nog dieper. Attema is sinds enkele jaren *Professor für Posaune* bij de Hochschule für Musik in Karlsruhe. Daarvoor speelde hij in het Radio Philharmonisch Orkest. Hij is nog altijd verbonden aan het Nederlands Blazers Ensemble, New Trombone Collective en Slide Monsters. Daarnaast zette hij, samen met Astrid Haring,

Sytze Pruiksmas maakt in het kader van Arcadia onder andere de muziek voor *Under wetter*, de locatievoorstelling van Tryater over de teloorgang van de ijsbaan-
tuur. FOTO NIELS WESTRA

men. Dat zijn, afwisselend, Brandt Attema uit Blessum, en Leidenaar Sebastiaan Kemner.

En dat zijn topkrachten, ook internationaal erkend. Kemner werd aangedragen door Attema, en die kent Pruiksmas al zo'n dertig jaar - om te beginnen met het Jeugdorkest Nederland. „Hy is hiel muzikaal, mar ynhâldlik ek hiel belutsen. En in hiel teatraal tinker.”

Dat moet ook wel, want *Under wetter* is een echte theatervoorstelling - op locatie nog wel. Dus staan de muzikanten niet gewoon in een rijtje op het podium maar „op gekke plakken”, verspreid in de ruimte om de ijsbaan.

Pruiksmas verheugt zich al op de theatrale effecten: hoe de blazers de partijen van een bescheiden harmonium, ook een soort blaasinstrument tenslotte, overnemen en uitvergroten. Of hoe de geluiden van ijs en wind een plek krijgen in de muziek, elektronisch of toch doodleuk

'It giet allegearre om de ferhâlding tusken minsk en natoer'

met die trombone. „Ik ha al in protte lûden opnommen, fan Brandt dy't wynlûden neidocht.” Enne, „kinst der ek fantastysk sirenes mei neidwaan.”

Under wetter gaat ook ergens over, er is immers reden voor alarm. De verschuivende rol van de ijsbaan in tijden van klimaatverandering is zo'n lijn. En dat past wonderwel bij de dingen die Pruiksmas graag bij de horens vat.

Geen wonder, dus, dat zijn naam wel vaker opduikt in Arcadia, dat als geheel immers draait om de vraag: hoe laten we deze mooie provincie na aan de komende generaties? Hoe zorgen we daar het beste voor?

Neem nou de Afsluitdijk. Zouden we die, met de kennis en inzichten van nu, nog steeds aanleggen? Dat is een van de vragen die aan de orde komen in *Het verdriet van de Zuiderzee*, van Orkater, voor de IJsselmeerkust bij Oudemirdum. Ook hier maakt Pruiksmas, de muziek, maar hoe dat uit gaat vallen... „It skript wurdt no makke.”

Hij heeft volop ervaring op dit vlak, werkt al jaren als 'muziekdramaturg' bij Via Berlin, met Orkater gelieerd. Daar heeft hij ook wel eens het decor voor gemaakt, en zelfs een keer meegespeeld.

De oergong, nog zo'n groot project. Dat zou eigenlijk al in 2020 gebeuren bij het strandje van Koehool, dus los van Arcadia. Muziekvereniging De Bazuin Tzummarum wilde

iets met dat strandje, „elts hat dêr wol herinneringen oan”. En ze wilden eens weg van het traditionele hfabra-repertoire.

Eric Vloeimans, een van Nederlands beste trompettisten en gezegend met een (Brabants) hfabra-verleden, doet ook mee, net als destijds in *Conference Of The Birds*. Maar de belangrijkste rol is misschien voor het Wad, voor de vogels en de rest van de natuur. Pruiksmas bouwt 'stiltes' in, die per uitvoering langer of korter kunnen duren, net hoe de natuur zich roert. Hij legt dan *drones* neer, liggende noten met zijn synthesizers. Dat staat in D, en als het goed is, zingen de tureluurs mee in precies die toonsoort.

Verder doet Pruiksmas nog iets in *Bosk*, hij weet nog niet wat. En de voorstelling *Plant* met wederhelft Nynke Laverman, gehinderd door corona, opent het podiumkunstprogramma *Pafff* in De Harmonie te Leeuwarden. Ook dat past heel goed

bij de thematiek van Arcadia.

„It giet om de ferskate perspectiven, ek fan oare parten fan de wrâld. Dat sit yn *Plant*, mar ik sjoch it yn hiel Arcadia.. Dêr sitte sa'n soad lagen yn.” Hij vertelt over de reeks podcasts die zijn Nynke Laverman maakte als 'bijvangst' van *Plant*, naar aanleiding van gesprekken met denkers over deze materie.

„Dat hat ús in protte brocht, allegearre nije ynsjoggen. It giet allegearre om de ferhâlding tusken minsk en natoer. En de skieding dy't wy dêryn makke ha en dy't fansels net kloppet. Want wy binne natoer. Mar al dy ferskillende perspectiven, jonge, dat is fijn. Ik bin der folle rêstiger fan wurden, dat jout romte yn 'e holle. Al dy nije wurden, dy nije perspectiven: ik hoech it efkes net te witten. Ik hoech de oplossing ek net te jaan, want dy is der net. Der is net ien wierheid. Dochst it om al dy perspectiven sjen te litten. En it komt altiten wer út op de stilte.”

Brandt Attema

een duo op poten met een werkelijk unieke bezetting: bastrombone en harp.

Levende componisten

Sebastiaan Kemner speelt net als Brandt Attema in het New Trombone Collective, en verder heeft hij zitting in het collectief Ludwig, het Bruckner Quartet en een duo met pianiste Andrea Vasi. Daarnaast is hij hoofdvakdocent aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Zijn specialisme is hedendaags klassieke muziek en hij werkt dan ook graag samen met levende componisten - dat kan dan. Verscheidene componisten schreven muziek speciaal voor hem. Hij is mede-oprichter van Lonelinoise, een platform voor hedendaagse muziek. Kemner studeerde aan de universiteit van Oxford en deed ook de Herbert von Karajan Akademie der Berliner Philharmoniker -

Sebastiaan Kemner

een stage van twee jaar bij het beroemde Berlijnse orkest. Hij won in 2021 de prestigieuze Nederlandse Muziekprijs.